

3. DETERMINANTE ZDRAVJA – DEJAVNIKI TVEGANJA

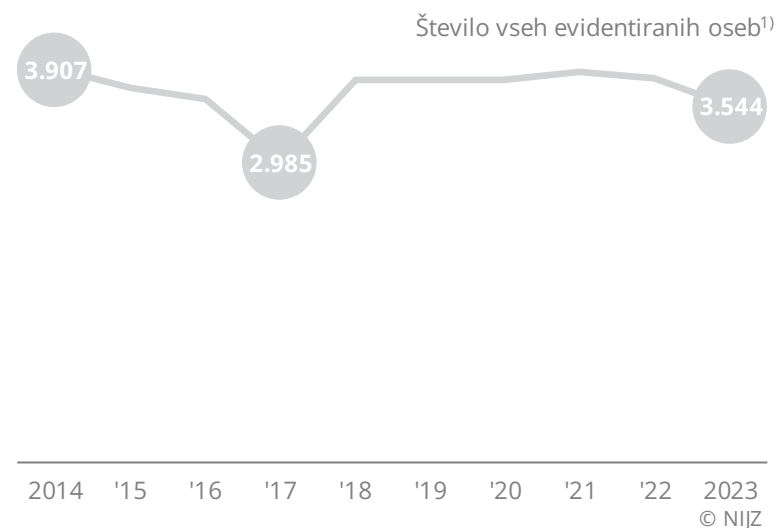
3.5. UPORABA PREPOVEDANIH DROG¹⁾

V Sloveniji je bilo v letu 2023 po podatkih nacionalne kontaktne točke za področje drog, ki zbira podatke iz centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, vanje vključenih 3.544 uporabnikov. Po podatkih Nacionalne raziskave o tobaku, alkoholu in drugih drogah 2023 je med prebivalci, starimi od 15 do 74 let, 19,2 % prebivalcev Slovenije vsaj enkrat v življenju že uporabilo katero izmed prepovedanih drog. V letu 2023 je bilo v Sloveniji registriranih 86 smrti, ki so povezane z uporabo drog (45 zaradi odvisnosti od drog, 39 smrti zaradi zastrupitev z drogami in 2 smrti v povezavi z uporabo konoplje). Kokain, heroin in drugi sintetični opioidi so bili najpogostejši vzroki smrtne zastrupitve.

Podatki o zdravstvenem varstvu uporabnikov prepovedanih drog in njihovih značilnostih se zbirajo preko nacionalne kontaktne točke za področje drog, ki je del mreže REITOX (European information network on drugs and drug addiction). V Sloveniji kontaktna točka deluje v okviru NIJZ in spremlja neprekinjene ter prve in ponovne vstopne v programe zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog v centrih za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CPZOPD) ter v Centru za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog (CZOPD) Psihiatrične klinike v Ljubljani. Podatki se zbirajo s pomočjo vprašalnika Evidenca obravnave uporabnikov drog. Vprašalnik je usklajen z metodologijo Agencije Evropske unije za droge (EUDA).

NIJZ je januarja 2013 v mrežo CPZOPD uvedel novi vprašalnik za povpraševanje po zdravljenju (indikator TDI). Z vprašalnikom TDI 3.0 zbirajo podatke o uporabnikih drog, ki prvič, ponovno in neprekinjeno vstopajo v zdravljenje in obravnavo. Vprašalnik za neprekinjene obravnave je NIJZ leta 2022 posodobil in vzpostavil spletno aplikacijo. Vprašalnik TDI 3.0 je leta 2023 izpolnjevalo 19 CPZOPD in štirje zavodi za prestajanje kazni zapora (ZPKZ). V letu 2023 je bilo evidentiranih 209 oseb, ki so prvič ali ponovno iskale pomoč v programih zdravljenja. Od tega je 85 oseb prvič vstopilo v program, 116 ponovno, za osem osebe pa se ne ve, ali so vstopili prvič ali ponovno. Med vstopniki je 72 % moških. Heroin je bil glavna droga, zaradi katere so uporabniki iskali pomoč, sledita kokain in konoplja.

3.5. Slika 1: **Uporabniki prepovedanih drog vključeni v program zdravljenja odvisnosti od drog, Slovenija, 2014–2023**

¹⁾ Vsi pacienti v mreži CPZOPD v tekočem letu (prvi in ponovni sprejemi ter pacienti, ki so v programu več kot eno leto).

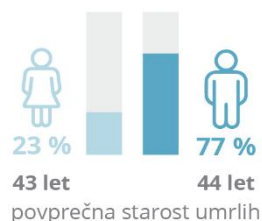
Viri: Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14).

¹⁾ Podatki v poglavju Uporaba prepovedanih drog so objavljeni z zamikom.

UPORABA PREPOVEDANIH DROG 2023

86 smrti, ki so povezane z uporabo prepovedanih drog

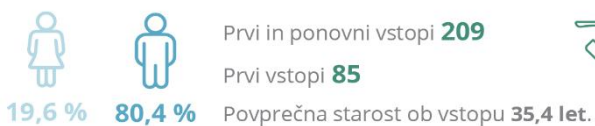

Zasvojenost je glavni razlog smrti zaradi uporabe drog.

Mreža centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog

Uporabniki prepovedanih drog v programih zdravljenja odvisnosti

Najbolj razširjena prepovedana droga v Sloveniji je **konoplja**.

Konopljo je **vsaj enkrat v življenju** uporabilo

13,7 % šolajočih se petnajstletnikov

18,8 % prebivalcev v starosti 15–74 let

Ocena števila visoko tveganih uporabnikov **opioidov 3.920**

Viri: Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14); Raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC), 2022; Nacionalna raziskava o tobaku, alkoholu in drugih drogah (ATADD) 2023, NIJZ 2024.

3.6. Tabela 1: Z drogami povezano zdravljenje in obravnava, Slovenija, 2014–2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Število vseh evidentiranih oseb v programu¹⁾	3.907	3.719	3.608	2.985	3.792	3.792	3.797	3.886	3.820	3.544
% vključenih v nadomestno terapijo z opioidnimi agonisti¹⁾	81,6	88,0	84,3	...	87,1	82,6	81,7	79,2	80,0	82,9
Št. prvič in ponovno evidentiranih oseb preko TDI vprašalnika²⁾	419	316	269	244	219	186	128	210	133	209
Povprečna starost²⁾	30,8	33,4	34,9	35,4	34,9	35,9	35,4	39,2	37,5	35,4
Število oseb, ki so v programu > 1 leto³⁾	2.703	2.591	2.613	2.628	2.272	2.397	2.479	2.482	2.473	2.242
%¹⁾	79,9	79,5	78,9	79,3	80,3	80,6	80,8	80,0	79,5	79,9
%²⁾	20,1	20,5	21,1	20,7	19,7	19,4	19,2	20,0	20,5	20,1
Povprečna starost³⁾	36,3	37,1	38,0	39,0	39,5	40,3	41,7	42,1	43,0	43,7

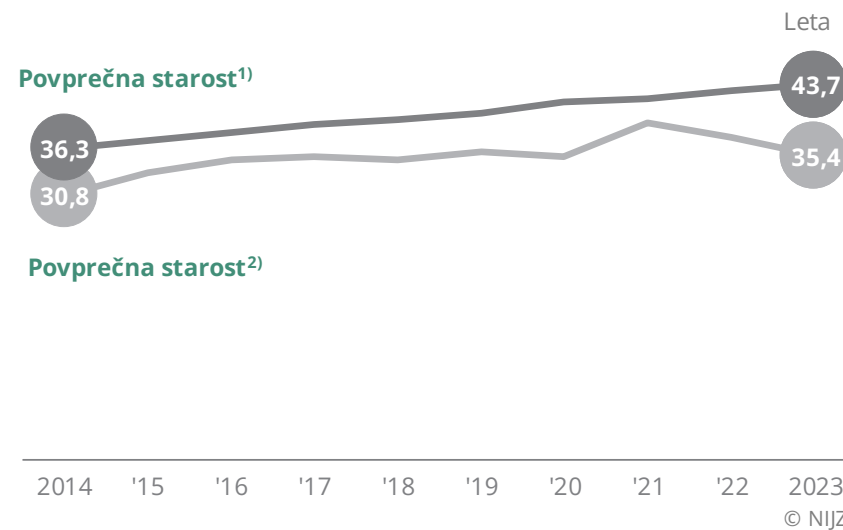
¹⁾ Vsi pacienti v mreži CPZOPD v tekočem letu (prvi in ponovni sprejemi ter pacienti, ki so v programu več kot eno leto).

²⁾ Prvič in ponovno sprejeti pacienti v mreži CPZOPD v tekočem letu (podatki pridobljeni s standardnim vprašalnikom TDI).

³⁾ Pacienti, ki so bili v tekočem letu vključeni v program mreže CPZOPD več kot eno leto.

Viri: Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14).

3.6. Slika 2: Povprečna starost oseb v programu zdravljenja odvisnosti od drog, Slovenija, 2014–2023

¹⁾ Pacienti, ki so bili v tekočem letu vključeni v program mreže CPZOPD več kot eno leto.

²⁾ Prvič in ponovno sprejeti pacienti v mreži CPZOPD v tekočem letu (podatki pridobljeni s standardnim vprašalnikom TDI).

Viri: Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14).

3.6. Tabela 2: *Razdeljevanje sterilnega materiala injicirajočim uporabnikom drog in svetovanje v programu zmanjševanja škode na področju drog, Slovenija, 2014–2023*

Število	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Izdanih igel, brizg	494.890	500.757	567.233	578.926	542.440	502.369	480.547	458.197	514.000	498.923
Stikov z IUD ¹⁾	20.180	22.199	25.384	23.382	26.155	23.366	17.462	25.895	16.906	16.218
Uporabnikov storitve ²⁾	1.575	1.966	1.859	2.250	2.144	2.254	2.060	1.944	1.395	1.361

¹⁾ Injicirajoči uporabniki drog

²⁾ zamenjave sterilnega materiala v programu zmanjševanja škode na področju drog

Viri: Evidenca sterilnega materiala v programih zmanjševanja škode zaradi drog (NIJZ OE KP).

V programih zamenjave sterilnega pribora za injiciranje drog v letu 2023 beležijo **upad števila izdanih igel in brizg ter upad števila stikov z uporabniki.**

3.6. Tabela 3: *Uporabniki drog po glavni drogi, zaradi katere so vstopali (prvič ali ponovno) v program zdravljenja in obravnave, Slovenija, 2017 in 2023*

Droga	2017		2023		%
	Prvi vstop	Ponovni vstop	Prvi vstop	Ponovni vstop	
Heroin	58,1	81,2	30,6	67,2	
Metadon	0,0	2,2	2,4	2,6	
Drugi opiodi	9,7	9,9	4,7	6,0	
Kokain	6,5	3,9	20,0	12,9	
Hipnotiki in sedativi	1,6	0,6	0,0	0,9	
Amfetamini	3,2	0,0	4,7	1,7	
Benzodiazepini	0,0	0,0	3,5	4,3	
Konoplja	19,4	1,7	31,8	3,4	
Ostalo	1,6	0,6	2,4	0,9	
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	

Viri: Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14).

Kljub temu, da se s časom zmanjšuje delež uporabnikov, ki iščejo pomoč zaradi odvisnosti od heroina, je še vedno **heroin glavna droga**, zaradi katere so uporabniki drog vstopali v program zdravljenja in obravnave.

Povečuje se delež uporabnikov, ki iščejo pomoč zaradi kokaina in konoplje.

Viša se povprečna starost uporabnikov prepovedanih drog, ki so vključeni v programe CPZOPD.

S staranjem populacije pa se večajo tudi zdravstvene težave, kar obremenjuje mrežo CPZOPD.

Po podatkih iz vprašalnika TDI je imelo v mreži CPZOPD **ob prvem vstopu v program** težave:

- v letu 2017 zaradi heroina 58,1 % uporabnikov in zaradi konoplje 19,4 %,
- v letu 2023 zaradi heroina 30,6 % uporabnikov in zaradi konoplje 31,8 %.

3.6. Tabela 4: **Uporaba prepovedanih drog** kadar koli v življenju med prebivalci v starosti od 15 do 74 let, Slovenija, 2023

Droga			%
			SKUPAJ
Konoplja	21,8	15,6	18,8
Več drog ob eni priložnosti	9,7	5,1	7,5
Kokain	3,5	1,7	2,6
Ekstazi	3,6	1,9	2,8
LSD in druge halucinogene droge	3,1	1,2	2,2
Amfetamini	3,1	1,5	2,3
Metamfetamini	0,5	0,1	0,3
Nove psihoaktivne snovi	0,9	0,3	0,6
Heroin	0,8	0,2	0,5
Katera izmed prepovedanih drog	22,3	16,0	19,2

Vsaj peti prebivalec Slovenije v starosti 15–74 let je vsaj enkrat v življenju uporabil katero izmed prepovedanih drog ali novo psihoaktivno snov.

Viri: Nacionalna raziskava o tobaku, alkoholu in drugih drogah (ATADD) 2023, NIJZ 2024.

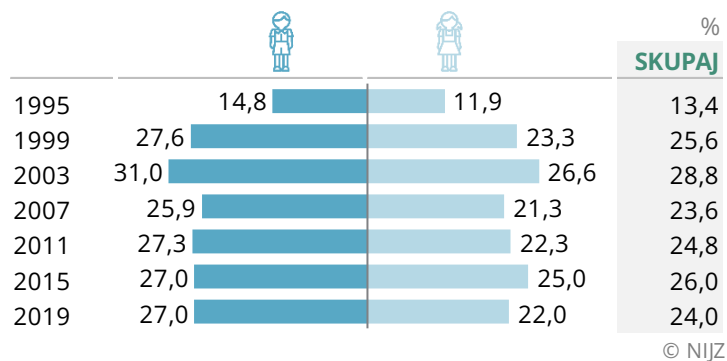
Najbolj razširjena prepovedana droga v Sloveniji je konoplja.

Po podatkih tretje Nacionalne raziskave o tobaku, alkoholu in drugih drogah (ATADD) 2023 je katero izmed prepovedanih drog vsaj enkrat v življenju uporabilo 19,2 % prebivalcev Slovenije v starosti od 15 do 74 let.

Prva raziskava iz leta 2012 in druga raziskava iz leta 2018 sta vključevali prebivalce Slovenije v starosti od 15 do 64 let.

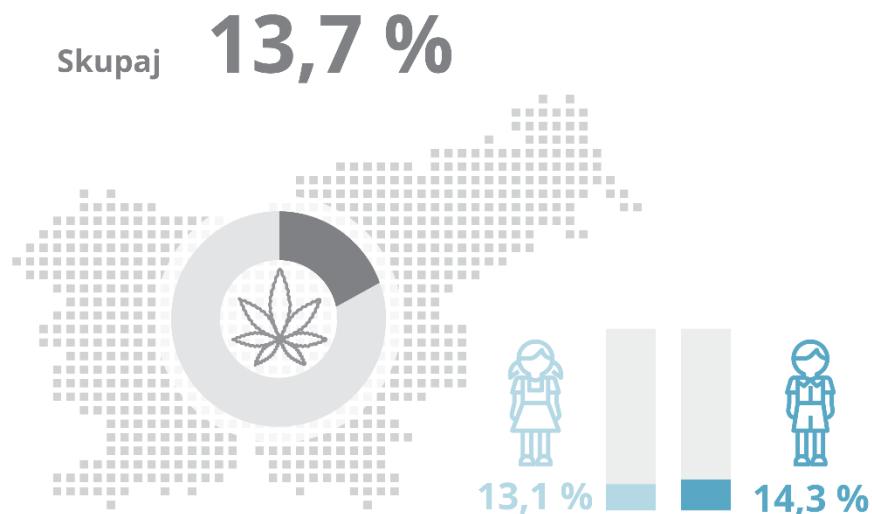
3.6. Tabela 5: **Uporaba prepovedanih drog v vsem življenju med 15-letnimi dijaki, Slovenija, 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015 in 2019**

Po podatkih Evropske raziskave o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino (ESPAD) iz leta 2019 je **prepovedane droge kadar koli v življenju že uporabilo 24 % šolajočih se petnajstletnikov (večina uporaba konoplje).**

Viri: Evropska raziskava o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino (ESPAD), 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015, 2019; podatki v tabeli so isti kot v Zdravstvenem statističnem letopisu Slovenije 2023.

3.6. Slika 3: **Uporaba konoplje v vsem življenju med 15-letnimi dijaki, Slovenija, 2022**

Podobno je raziskava Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju (HBSC) iz leta 2022 pokazala, da je konopljo vsaj enkrat v življenju uporabilo 13,7 % šolajočih se petnajstletnikov, kar je za 7 % manj kot v letu 2018.

Viri: Raziskava Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju (HBSC), 2022; podatki na sliki so isti kot v Zdravstvenem statističnem letopisu Slovenije 2023.

3.6. Tabela 6: **Z drogami povezane nalezljive bolezni med injicirajočimi uporabniki drog, Slovenija, 2023**

IUD ¹⁾	%
Okuženi z virusom HIV	0,0
Razširjenost protiteles proti HBV ²⁾	0,0
Razširjenost protiteles proti HCV ³⁾	21,0

¹⁾ Injicirajoči uporabniki drog

²⁾ Virus hepatitisa B (HBV; anti-HBc)

³⁾ Virus hepatitisa C (HCV; anti-HCV)

Viri: Nevezano anonimno testiranje za namene epidemiološkega spremljanja okužbe s HIV, HBV, HCV, NIJZ, 2023.

Med IUD v okviru anonimnega nevezanega testiranja za ugotavljanje okužb s HIV, HBV in HCV v letu 2023:
- ni bilo pozitivnega vzorca na okužbo s HIV in HBV,
- stopnja razširjenosti protiteles proti HCV je znašala 21 %.

3.6. Tabela 7: **Prepovedane droge, s katerimi so se zastrepili zastrepjenci, obravnavani v urgentnih internističnih ambulantah v UKC Ljubljana, Slovenija, 2014–2023**

Vrsta droge	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Odmik 2023/2022 (%)
Heroin	34	44	42	26	38	32	42	39	56	53	-5,4
Kokain	34	45	54	49	65	60	45	55	73	86	+17,8
Konoplja	53	64	59	59	57	65	48	55	63	85	+34,9
Amfetamini	13	17	27	22	34	28	13	14	31	39	+25,8
Nove psihoaktivne snovi	10	5	10	11	4	5	2	17	11	22	+100,0
Ostalo	20	18	34	24	59	40	36	28	27	41	+51,9
SKUPAJ	164	193	226	191	257	230	186	208	261	326	+24,9

Viri: Stanje na področju prepovedanih drog v Sloveniji 2024, NIJZ.

V letu 2023 se je število zastrepitev s prepovedanimi drogami povečalo v primerjavi z letom 2022, predvsem **zastrepitve z novimi psihoaktivnimi snovmi, konopljo in amfetamini**, medtem ko je **upadlo število zastrepitev s heroinom**.

Opazen je **porast števila zastrepitev s kokainom v obdobju 2014–2018 in 2020–2024**.

3.6. Tabela 8: **Smrti povezane z uporabo drog po vrsti uporabljene droge, Slovenija, 2023**

Vzrok / Vrsta droge	Število umrlih
Odvisnost ¹⁾	45
Heroin	12
Metadon	6
Drugi opioidi / narkotiki	7
Kokain	12
Psihostimulansi	2
Konoplja	2
SKUPAJ	86

Zasvojenost je glavni razlog smrti zaradi uporabe drog. Najpogostejši vzroki smrtne zastrupitve so bili kokain, heroin in drugi sintetični opioidi.

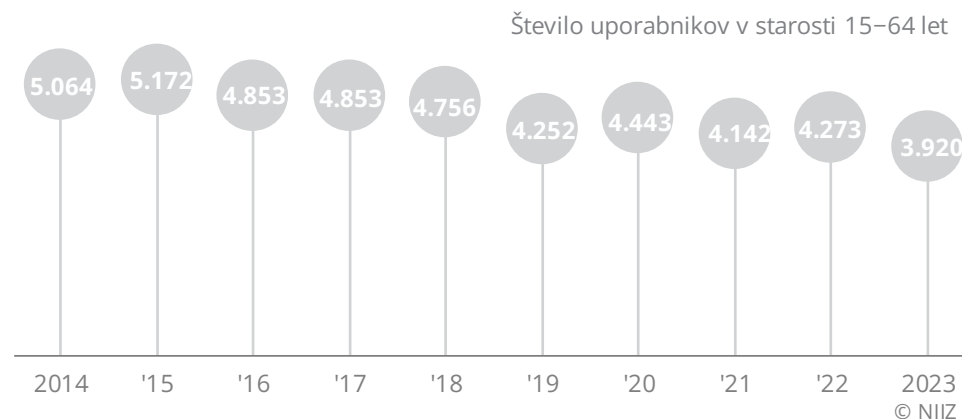
¹⁾ Odvisnost od ene ali več prepovedanih drog (MKB-10).

Viri: Obrazec DEM 2 – Prijava smrti in Zdravniško potrdilo o smrti in poročilo o vzroku smrti.

V letu 2023 je bilo v Sloveniji registriranih **86 smrti**, ki so povezane z uporabo drog:

- 45 smrti zaradi odvisnosti od drog,
- 39 smrti zaradi zastrupitev z drogami in
- 2 smrti v povezavi z uporabo konoplje.

3.6. Slika 4: **Ocena razširjenosti visoko tvegane uporabe opioidov, Slovenija, 2014–2023**

Viri:

Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14).

Anketa o uporabi drog med uporabniki programov zmanjševanja škode (NIJZ OE Koper, 2023).

Razširjenost z visoko tvegano uporabo opioidov v Sloveniji upada. Ocenjuje se, da je bilo v letu 2023 v Sloveniji **3.920 visoko tveganih uporabnikov opioidov** (2,9 uporabnikov na 1.000 prebivalcev 15–64 let).

REGIONALNE PRIMERJAVE

3.6. Tabela 9: Z drogami povezano zdravljenje in obravnava po statističnih regijah, Slovenija, 2023

	Pomurska	Podravska	Koroška ³⁾	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	Neznano	SLOVENIJA
Št. prvič in ponovno evidentiranih oseb preko vprašalnika TDI ¹⁾	14	43	2	20	4	11	13	31	4	12	29	24	2	209
Št. oseb, ki so v programu > 1 leto ²⁾	106	284	45	109	135	70	89	635	9	142	204	405	9	2.242
% Moški ²⁾	71,7	79,2	71,1	81,7	83,7	77,1	79,8	79,8	77,8	83,8	79,9	81,0	75,0	79,9
% Ženske ²⁾	28,3	20,8	28,9	18,3	16,3	22,9	20,2	20,2	22,2	16,2	20,1	19,0	25,0	20,1
Povprečna starost ²⁾	41,8	42,4	42,8	43,8	42,5	42,2	40,7	43,4	43,1	43,6	43,4	47,0	38,8	43,7
% uporabnikov ²⁾ po glavni drogi - opioidi	93,9	45,0	64,7	52,6	32,9	91,7	46,5	77,1	50,0	48,3	94,1	67,8	41,7	69,2
% uporabnikov ²⁾ po glavni drogi - konoplja	2,0	15,8	0,0	10,5	15,8	0,0	9,3	6,9	25,0	15,7	2,2	6,3	8,4	7,8
% uporabnikov ²⁾ po glavni drogi - hipnotiki in sedativi	1,0	24,0	5,9	17,5	34,2	3,3	14,0	6,7	0,0	12,4	2,7	11,8	25,0	11,1
% uporabnikov ²⁾ po glavni drogi - kokain	3,0	9,9	23,5	12,3	13,2	5,0	30,2	8,3	25,0	21,3	1,1	14,1	25,0	10,3

Mreža centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CPZOPD) **pokriva vse statistične regije od leta 2018**. V letu **2023** je bilo v mrežo vključenih **21 CPZOPD**, od tega dve mobilni enoti.

¹⁾ Število prvič in ponovno sprejetih pacientov v tekočem letu v mreži CPZOPD (podatki pridobljeni s standardnim vprašalnikom TDI).

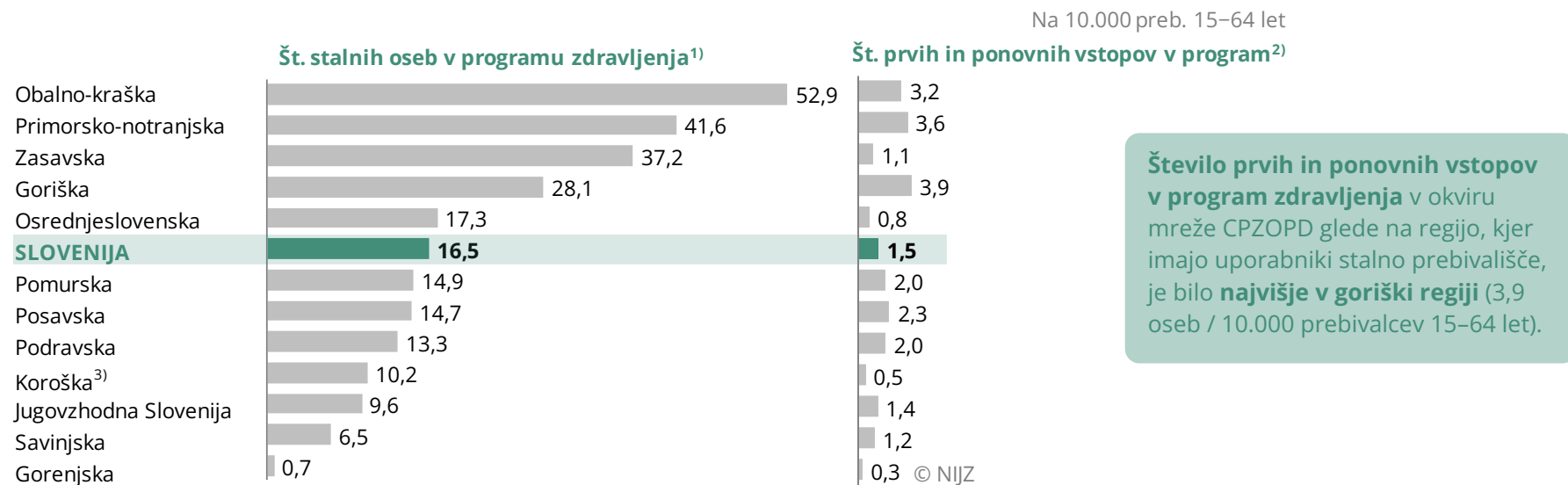
²⁾ Uporabniki drog, ki so bili v tekočem letu vključeni v program mreže CPZOPD več kot eno leto, po stalnem prebivališču.

³⁾ Koroški CPZOPD ima mobilno ambulanto za nadomestno terapijo z opioidnimi agonisti od leta 2018.

Viri: Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14).

3.6. Slika 5: **Z drogami povezano zdravljenje in obravnava** po statističnih regijah, Slovenija, 2023

¹⁾ Uporabniki drog, ki so bili v tekočem letu vključeni v program mreže CPZOPD več kot eno leto, po stalnem prebivališču.

²⁾ Prvič in ponovno sprejeti pacienti v mreži CPZOPD v tekočem letu (podatki pridobljeni s standardnim vprašalnikom TDI), po stalnem prebivališču.

³⁾ Koroški CPZOPD ima mobilno ambulanto za nadomestno terapijo z opioidnimi agonisti od leta 2018.

Viri: Evidenca obravnave uporabnikov drog (NIJZ 14).

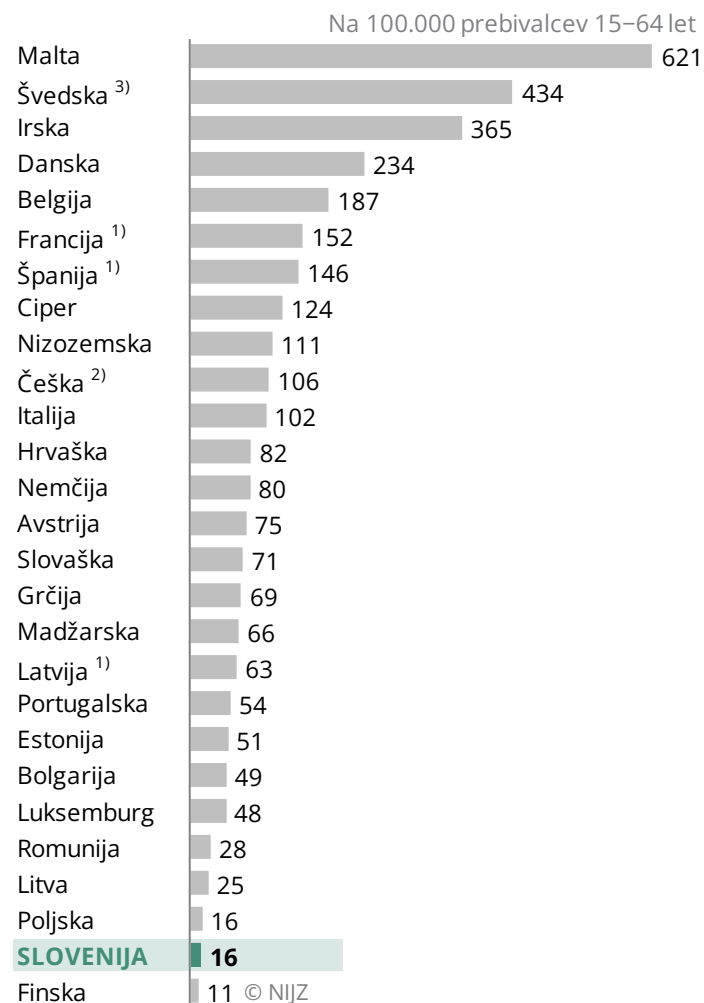
Število stalnih oseb v programu zdravljenja je bilo najvišje v obalno-kraški regiji (52,9 oseb / 10.000 prebivalcev 15–64 let).

V letu 2023 so vsi CPZOPD poročali v spletno aplikacijo s posodobljenim vprašalnikom TDI.

MEDNARODNE PRIMERJAVE

3.6. Slika 6: **Uporabniki drog vključeni v nadomestno terapijo z opioidnimi agonisti**, Slovenija in EU, 2023

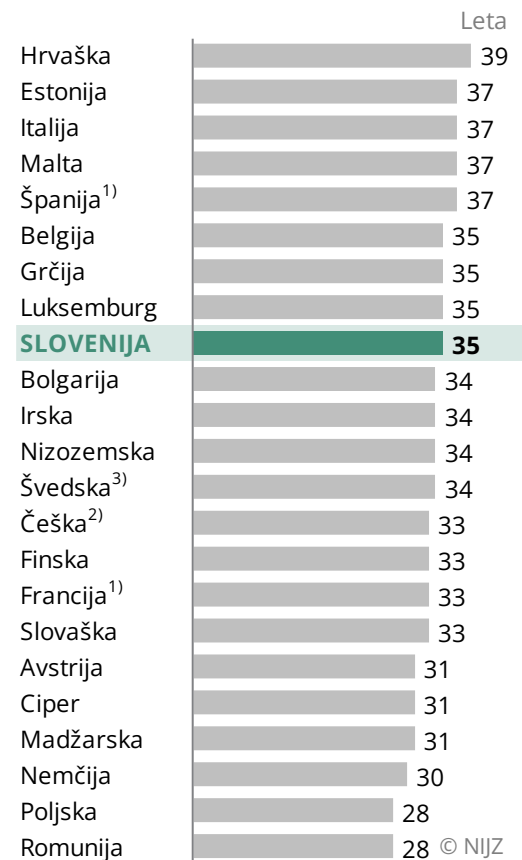
¹⁾ Zadnji razpoložljivi podatek iz leta 2022.

²⁾ Zadnji razpoložljivi podatek iz leta 2020.

³⁾ Leta 2023 poročali o vstopih iz več virov.

Viri: EUDA, https://www.euda.europa.eu/data/stats2025/tdi_en, 6. 8. 2025.

3.6. Slika 7: **Povprečna starost oseb (prvič in ponovno) vključenih v program zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog**, Slovenija in nekatere države EU, 2023

¹⁾ Zadnji razpoložljivi podatek iz leta 2022.

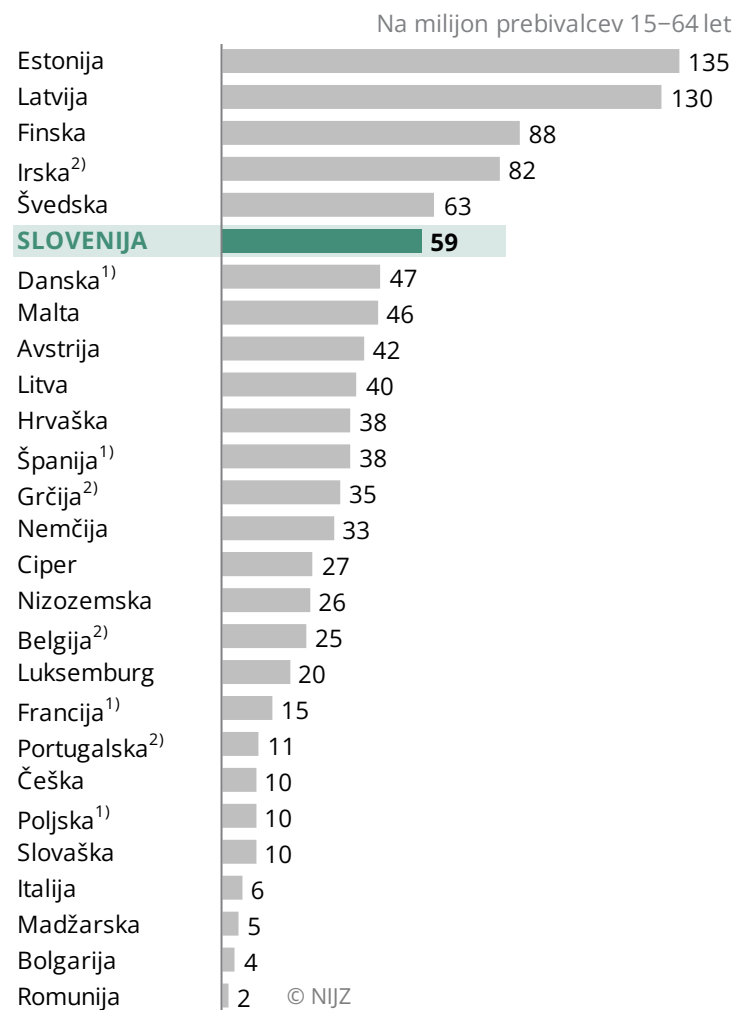
²⁾ Zadnji razpoložljivi podatek iz leta 2020.

³⁾ Leta 2023 poročali o vstopih iz več virov.

Viri: EUDA, https://www.euda.europa.eu/data/stats2025/tdi_en, 6. 8. 2025.

3.6. Slika 8: **Smrtni primeri, povezani z uporabo drog** v starostni skupini 15–64 let, Slovenija in EU, 2023

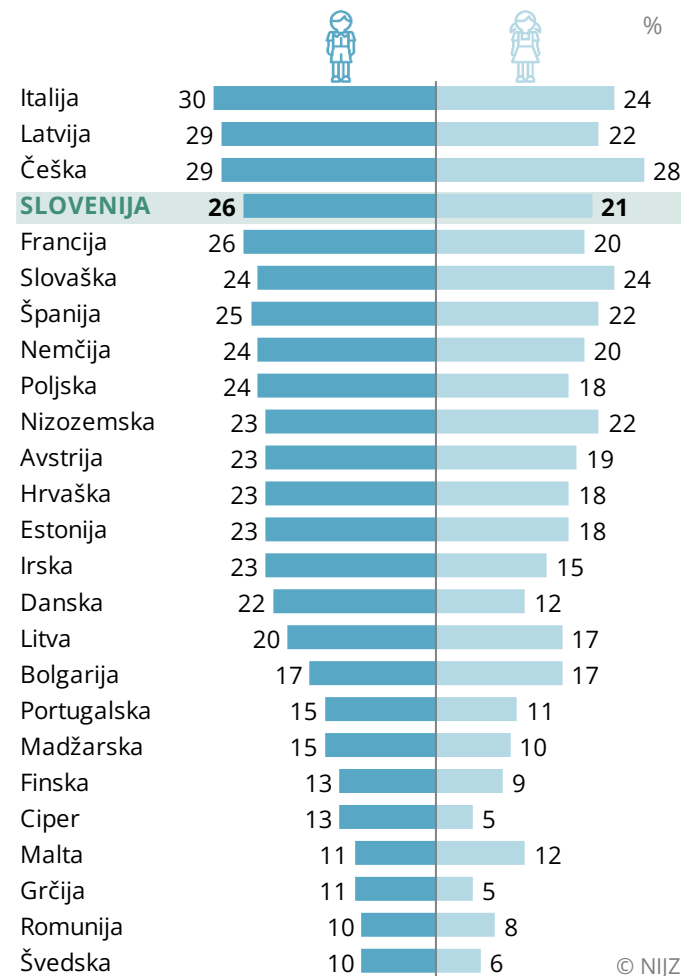

¹⁾ Zadnji razpoložljivi podatek iz leta 2021.

²⁾ Zadnji razpoložljivi podatek iz leta 2020.

Viri: EUDA, https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2025/annex-tables_en, 6. 8. 2025.

3.6. Slika 9: **Uporaba konoplje** v vsem življenju med 15-letnimi dijaki po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2019

Viri: ESPAD Report 2019; 31. 5. 2023; podatki na sliki so isti kot v Zdravstvenem statističnem letopisu Slovenije 2023.

DEFINICIJE

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL IZRAZ
Agencija Evropske unije za droge	EUDA	Agencija EU za droge je referenčna točka za droge in informacije o zasvojenosti z drogami v Evropi (vključno z novimi trendi).	EUDA s sedežem v Lizboni zagotavlja državam članicam zbiranje in pregled različnih primerljivih podatkov s področja drog, ki se zbirajo po enotni metodologiji. Nadomestila je Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA). Več na spletni strani EUDA: http://www.euda.europa.eu/	The European Union Drugs Agency
Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog	CPZOPD	Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog izvaja aktivnosti za odkrivanje zasvojenosti, za zdravstveno in psihosocialno obravnavo ter preventivno delovanje na področju odvisnosti od psihoaktivnih substanc.	CPZOPD je namenjen: <ul style="list-style-type: none"> - preprečevanju razvoja boleznih odvisnosti ter drugih bolezni in zapletov, ki jih povzročijo zloraba drog, - zdravljenju boleznih odvisnosti ter drugih bolezni in zapletov, povezanih z zlorabo prepovedanih drog. 	Centre for prevention and treatment of illicit drug addiction
Center za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog	CZOPD	Center za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog izvaja ambulantno in bolnišnično zdravljenje ter dnevno obravnavo odvisnih od prepovedanih drog na Psihiatrični kliniki Ljubljana.	CZOPD je povezan z CPZOPD, od katerih sprejemajo paciente ter jih po odpustu z zdravljenja pošiljajo v nadaljnjo obravnavo.	Centre for treatment of drug addicts at the Psychiatric Clinic of Ljubljana
Evidenca obravnave uporabnikov drog		Evidenca obravnave uporabnikov drog je vprašalnik, v katerega se (po metodi intervjuja) evidentira vsaka oseba, ki išče pomoč zaradi posledic uporabe prepovedanih drog v koledarskem letu.	Vprašalnik je sestavljen iz naslednjih sklopov: podatki izvajalca, opis kontakta s CPZOPD, socialno-demografske informacije uporabnika, škodljiva uporaba drog, tvegano vedenje, kazalniki okužb, obravnava zaradi drugih bolezni in opombe.	Drug users treatment registry
Evidentirana oseba		Evidentirana oseba je oseba, ki prvič ali ponovno po prekinitvi vstopa v program zdravljenja odvisnosti od drog, ali že obravnavana oseba, ki je neprekinjeno v programu.	Evidenca loči tri kategorije: <ul style="list-style-type: none"> - prvič evidentirana oseba, - ponovno evidentirana oseba (po prekinitvi, daljši od treh mesecev), - stalna oseba (v programu neprekinjeno oz. več kot eno leto). 	Drug Users Treatment evidence
Evropska raziskava o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino	ESPAD	Raziskava ESPAD (angl. European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) je anonimna raziskava o uporabi alkohola, tobaka in drugih drog med šolajočimi evropskimi dijaki.	ESPAD se izvaja na štiri leta. Do sedaj je bila izvedena v letih 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015 in 2019. Ciljna populacija so dijaki, ki v koledarskem letu zbiranja podatkov dopolnijo 16 let. Institucija, odgovorna za raziskavo v Sloveniji, je Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa Ljubljana. Evropska poročila so dostopna na: http://www.espad.org/	European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs
Glavna droga		Glavna droga je tista prepovedana droga, zaradi katere je posameznik poiskal pomoč v CPZOPD in ki osebi povzroča največ težav.		Main (primary) drug

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL IZRAZ
Indikator povpraševanja po zdravljenju	TDI	Indikator povpraševanja po zdravljenju je ključni epidemiološki kazalnik EUDA, ki spremlja povpraševanja po zdravljenju odvisnosti od prepovedanih drog.	TDI je eden od petih epidemioloških kazalnikov EUDA na področju drog. Trenutno je v veljavi verzija 3.0.	Treatment demand indicator
Injicirajoči uporabniki drog	IUD	Injicirajoči uporabniki drog so osebe, ki si katerokoli prepovedano drogo vbrizgavajo.		Injecting drug users
Nacionalna raziskava o tobaku, alkoholu in drugih drogah	ATADD	Raziskava ATADD je nacionalna presečna anketna raziskava o uporabi tobaka, alkohola in prepovedanih drog med prebivalci Slovenije.	Raziskava ATADD se je v Sloveniji izvedla trikrat, in sicer v letih 2012, 2018 in 2023. V letih 2012 in 2018 je vključevala prebivalce Slovenije, stare od 15 do 64 let, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih (niso institucionalizirani). V letu 2023 pa je bila ciljna populacija razširjena na prebivalce Slovenije, stare od 15 do 74 let, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih (niso institucionalizirani). Zaradi primerljivosti z rezultati prejšnjih raziskav so na podatkovnem portalu NIJZ prikazani podatki za starostno skupino 15–64 let. Podatki so objavljeni na spletni strani NIJZ: https://nijz.si/podatki/nacionalna-raziskava-o-tobaku-alkoholu-in-drugih-drogah/	Survey on tobacco, alcohol and other drugs
Program zmanjševanja škode na področju drog	ZŠ	Program zmanjševanja škode na področju drog je program za zmanjševanje škodljivih posledic uporabe prepovedanih drog.	Zajema nizkopražno obravnavo uporabnikov prepovedanih drog in je usmerjen v zmanjševanje socialne in zdravstvene škode, ki je posledica drog: <ul style="list-style-type: none"> - izmenjava igel in drugega sterilnega pribora, - informiranje o manj tvegani uporabi drog (svetovanje, informacijske zloženke), - opozarjanje na izrazita tveganja pri uporabi drog na terenu, - zbiranje in uničevanje uporabljenih igel, - izvajanje storitve anonimnega testiranja drog, - izvajanje programa varna soba za uporabo drog. 	Harm reduction program
Psihoaktivne snovi	PAS	Psihoaktivne snovi so snovi, ki primarno vplivajo na delovanje osrednjega živčnega sistema in spremenijo zaznavanje, počutje, zavest in vedenje.	Kot posledica zlorabe PAS se lahko pojavijo fizična in psihična odvisnost ter spremembe v delovanju možganov ali drugih organov.	Psychoactive substances

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL IZRAZ
Raziskava »Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju«	HBSC	Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju je mednarodna raziskava, ki poteka vsake štiri leta. Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) jo je izvedel v letih 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 in 2022. Mednarodni vprašalnik obsega niz obveznih vprašanj o demografskih, vedenjskih in psihosocialnih vidikih zdravja. Poleg teh lahko sodelujoče države dodajo še določeno število opcijskih vprašanj, s pomočjo katerih je mogoče natančneje opazovati posamezna vsebinska področja. Obvezna vprašanja obsegajo naslednja vsebinska področja: demografija, prehranske navade, hujšanje in telesna samopodoba, telesna dejavnost, sedeča vedenja, tvegana vedenja, spolno zdravje, poškodbe in nasilje, družina, vrstniki, šola, zdravje in počutje, družbene neenakosti.	Uporabljena je bila kvantitativna metoda raziskovanja – anketa s standardiziranim mednarodnim vprašalnikom. Reprezentativni vzorec je zajel šolane slovenske enajst-, trinajst- in petnajstletnike. Enota vzorčenja je bil razred oziroma oddelek. Vzorčenje je bilo dvostopenjsko stratificirano. Anketiranje je bilo izvedeno v času pouka, in sicer v šolskih učilnicah izbranih šol. Mednarodna poročila so dostopna na: http://www.hbsc.org/publications/international/#osix Podatki za leta 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 in 2022 so javno objavljeni v poročilih na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/sl/publikacije	Health behavior in school-aged children study
Visoko tvegana uporaba drog / visoko tvegana uporaba opiatov	VTUD / VTUO	Tvegano vedenje se nanaša na tveganja, povezana z načinom uporabe drog. Najbolj tvegani način uporabe drog je vbrizgavanje droge, pri čemer tvegano vedenje predstavljajo souporaba igel, brizg in ostalega pribora za vbrizgavanje ter tvegano spolno vedenje.	Podatki o tveganem vedenju so pomembni za ugotavljanje prenosa nalezljivih bolezni (hepatitis, HIV) ter ostalih bolezni in poškodb pri uporabnikih drog.	High risk drug use / High risk opioid use

SEZNAM SLIK

3.5. Slika 1: Uporabniki prepovedanih drog vključeni v program zdravljenja odvisnosti od drog , Slovenija, 2014–2023.....	2
3.6. Slika 2: Povprečna starost oseb v programu zdravljenja odvisnosti od drog , Slovenija, 2014–2023	4
3.6. Slika 3: Uporaba konoplje v vsem življenju med 15-letnimi dijaki, Slovenija, 2022	7
3.6. Slika 4: Ocena razširjenosti visoko tvegane uporabe opioidov , Slovenija, 2014–2023.....	9
3.6. Slika 5: Z drogami povezano zdravljenje in obravnava po statističnih regijah, Slovenija, 2023	11
3.6. Slika 6: Uporabniki drog vključeni v nadomestno terapijo z opioidnimi agonisti , Slovenija in EU, 2023	12
3.6. Slika 7: Povprečna starost oseb (prvič in ponovno) vključenih v program zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog, Slovenija in nekatere države EU, 2023 ..	12
3.6. Slika 8: Smrtni primeri, povezani z uporabo drog v starostni skupini 15–64 let, Slovenija in EU, 2023	13
3.6. Slika 9: Uporaba konoplje v vsem življenju med 15-letnimi dijaki po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2019.....	13

SEZNAM TABEL

3.6. Tabela 1: Z drogami povezano zdravljenje in obravnava , Slovenija, 2014–2023	4
3.6. Tabela 2: Razdeljevanje sterilnega materiala injicirajočim uporabnikom drog in svetovanje v programu zmanjševanja škode na področju drog, Slovenija, 2014–2023	5
3.6. Tabela 3: Uporabniki drog po glavni drogi , zaradi katere so vstopali (prvič ali ponovno) v program zdravljenja in obravnave, Slovenija, 2017 in 2023.....	5
3.6. Tabela 4: Uporaba prepovedanih drog kadar koli v življenju med prebivalci v starosti od 15 do 74 let, Slovenija, 2023.....	6
3.6. Tabela 5: Uporaba prepovedanih drog v vsem življenju med 15-letnimi dijaki , Slovenija, 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, 2015 in 2019	7
3.6. Tabela 6: Z drogami povezane nalezljive bolezni med injicirajočimi uporabniki drog , Slovenija, 2023	8
3.6. Tabela 7: Prepovedane droge, s katerimi so se zastrepili zastrepeljenci , obravnavani v urgentnih internističnih ambulantah v UKC Ljubljana, Slovenija, 2014–2023.....	8
3.6. Tabela 8: Smrti povezane z uporabo drog po vrsti uporabljene droge, Slovenija, 2023	9
3.6. Tabela 9: Z drogami povezano zdravljenje in obravnava po statističnih regijah, Slovenija, 2023.....	10